

Sygn. akt IV Ca 533/15

POSTANOWIENIE

Dnia 20 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w S. IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Andrzej Jastrzębski

Sędziowie SO: Dorota Curzydło, Mariola Watemborska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Ewelina Minginowicz

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2015 r., w S.

na rozprawie

sprawy z wniosku M. M. (1)

z udziałem P. M.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji obu stron od postanowienia Sądu Rejonowego
w L. z dnia 29 czerwca 2015 r. sygn. akt I Ns 87/11

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie (...) w ten sposób, że zasądzoną w nim kwotę 59.784 zł obniżyć do kwoty 58.458 zł (pięćdziesiąt osiem tysięcy czterysta pięćdziesiąt osiem złotych);
2. uchylić punkt (...)zaskarżonego postanowienia w części dotyczącej oddalenia wniosku o podział majątku w zakresie podziału ruchomości i sprawę w tym zakresie przekazać Sądowi Rejonowemu w L. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego;
3. oddalić apelacje obu stron w pozostałym zakresie.

Sygn. akt IV Ca 533/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni M. M. (1) wniosła o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności ustawowej małżeńskiej oraz stosowne rozliczenie udziałów w tym majątku. Wnioskodawczyni wskazała, że w skład majątku wspólnego wchodzi nieruchomości i ruchomości.

Uczestnik P. M. w odpowiedzi na wniosek poparł co do zasady żądanie podziału i rozliczenia majątku wspólnego, jednakże częściowo zakwestionował podany we wniosku skład i wartość tego majątku.

Z ustaleń Sądu Rejonowego w L. wynika, że Sąd Okręgowy w Słupsku - prawomocnym wyrokiem z dnia 30.03.2010 roku wydanym w sprawie I RC 1366/09 - rozwiązał przez rozwód małżeństwo P. M. z M. M. (1), zawarte w dniu 17.08.1991 roku. W czasie trwania małżeństwa, strony pozostawały we wspólności majątkowej małżeńskiej.

W skład majątku wspólnego małżeńskiego M. M. (1) i P. M. wchodziły:

- udział wynoszący 1/2 w prawie własności stanowiącego odrębna nieruchomość lokalu użytkowego nr (...) położonego w L. przy ulicy (...) wraz z udziałem w wysokości (...) w nieruchomości wspólnej opisanej w KW nr (...) - w postaci prawa współużytkowania wieczystego gruntu oraz części budynku i urządzeń, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokalu, dla którego Sąd Rejonowy w L.V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...) o wartości 119.040 zł,
- udział wynoszący 1/2 w prawie własności nieruchomości gruntowej -działka nr (...) o pow. 0,005 ha, dla której Sąd Rejonowy w L.V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...) o wartości 30.761 zł,
- (...) o wartości 17.000 zł.

Ustalił przy tym Sąd I instancji, że udziały małżonków w w/w majątku wspólnym były równe.

Ustalił także Sąd Rejonowy, że zarówno M. M. (1), jak i P. M. posiadali w okresie trwania małżeństwa nieruchomości przynależne do ich majątków osobistych. W dniu 30.05.2001 roku P. M. nabył do swojego majątku osobistego (za środki własne, częściowo na raty) od Skarbu Państwa – (...) nieruchomość położoną w S., dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr (...).

P. M. – za wiedzą i zgodą M. M. (1) - zaciągnął w dniu 3.09.2009 roku kredyt bankowy w wysokości 50.000 złotych, który następnie w latach 2009 – 2014 samodzielnie spłacił w całości (w ostatecznej kwocie 76.580,89 złotych). Jednocześnie przekazał on M. M. (1) ze środków kredytowych kwotę 13.233 złotych.

Jednocześnie Sąd Rejonowy stwierdził, że wnioskodawczyni pomimo początkowego domagania się podziału majątku także w zakresie wspólnych nieruchomości, ostatecznie się z tego wycofała.

Mając na uwadze powyższe ustalenie Sąd Rejonowy uznał, że wniosek M. M. (1) - co do zasady - zasługiwał na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu I instancji stan faktyczny w przedmiotowej sprawie w istotnej części pozostawał bezsporny. Ostatecznie bowiem strony w większości zgodnie opisały zarówno skład majątku wspólnego tj. udziały w nieruchomościach oraz (...)i akceptowały jego wartość. opinia biegłego dotycząca udziałów w nieruchomościach nie była w ogóle kwestionowana, natomiast zarzuty uczestnika skierowane przeciwko przeprowadzeniu i wynikom aktualizacji wyceny kontenera sanitarnego sąd uznał za bezpodstawne, albowiem w istocie dotyczyły one stwierdzonych w opinii obiektywnych zmian oraz sposobu usunięcia/naprawy tychże, a biegły w pełni poprawnie uwzględnił te czynniki podczas aktualizacji.

Sąd Rejonowy przywołał treść art. 567 § 1 k.p.c. z którego wynika, że w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami sąd rozstrzyga także o żądaniu ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym oraz o tym, jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego lub odwrotnie podlegają zwrotowi. Do postępowania tego stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku. Tym samym, na podstawie art. 688 k.p.c. zastosowanie znajdują także odpowiednio przepisy o zniesieniu współwłasności (m.in. art. 1035 kc stanowiący, że jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych). Art. 684 k.p.c. stanowi z kolei, że skład i wartość spadku (odpowiednio: majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej) ulegającego podziałowi ustala sąd (z urzędu). Wskazał także Sąd I instancji, iż art. 31 § 1 i 2 krio precyzuje, że do majątku wspólnego małżonków zalicza się przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej przez oboje małżonków lub przez jednego z nich, a w szczególności: pobrane wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków, dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków, środki zgromadzone na rachunku otwartego

lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków, a także kwoty składek zewidencjonowanych na subkoncie ZUS.

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy ustalił, iż według zasadniczo zgodnego i wspólnego stanowiska wnioskodawczynie oraz uczestnika w skład ich majątku wspólnego wchodziły z całą pewnością udziały w nieruchomościach lokalowej i gruntowej oraz ruchomości w postaci przenośnego (...).

Jednocześnie, na skutek wielokrotnych i częściowo sprzecznych modyfikacji stanowiska wnioskodawczynie, przyjęto najpierw, że żądała ona uwzględnienia przy podziale całego „zespołu” urządzeń/ruchomości o - w istocie - nieokreślonym statusie zarówno faktycznym jak i prawnym a następnie wnioskodawczynie po raz kolejny zmodyfikowała swoje stanowisko wskazując, iż chciałaby przyznania (a więc ew. rozliczenia) wyłącznie ruchomości „znajdujących się w jej władaniu” – nie wymieniając jednak i nie opisując tychże w żaden sposób Sąd – wobec tak sformułowanego stanowiska – pominął opiniowanie dotyczące nieokreślonego „zbioru” ruchomości i nie znalazł uzasadnionych podstaw dla ich uwzględnienia w niniejszym postępowaniu.

Odnosnie nieruchomości położonej w S. (KW nr (...)) Sąd Rejonowy stwierdził, iż nigdy nie wchodziła ona w skład majątku wspólnego stron. Wnioskodawczynie bowiem w żaden sposób nie udało się wykazać, aby status własnościowy tej nieruchomości był odmienny od wykazanego pełną, częściowo urzędową, jednoznaczną, a przez to wiarygodną dokumentacją zaferowaną jako materiał dowodowy przez uczestnika - stwierdzającą zarówno samo nabycie przez niego tejże nieruchomości do majątku odrębnego (osobistego), jak i ciąg zdarzeń majątkowych prowadzących do tej transakcji i uwiarygodniających ją.

Również w zakresie rzekomych nakładów poczynionych z majątku wspólnego stron na ww. nieruchomość – w ocenie Sądu I Instancji wnioskodawczynie nie zaferowała sądowi takiego materiału dowodowego, który w sposób precyzyjny i jednoznaczny pozwalałby na identyfikację i późniejszą ewentualną wycenę tychże nakładów.

Mając powyższe na uwadze postanowieniem z dnia 29 czerwca 2015r. Sąd Rejonowy:

1. ustalił, iż w skład majątku wspólnego wnioskodawcy M. M. (1) oraz uczestnika P. M. wchodzi:
 - a. udział wynoszący 1/2 w prawie własności położonego w L. przy ulicy (...) lokalu użytkowego nr (...) stanowiącego odrębną nieruchomość (wraz z udziałem w wysokości (...) w nieruchomości wspólnej opisaną w KW nr (...) - w postaci prawa współużytkowania wieczystego gruntu oraz części budynku i urządzeń, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokalu), dla którego Sąd Rejonowy w L. V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...) – o wartości 119.040 (sto dziewiętnaście tysięcy czterdzieści) złotych,
 - b. udział wynoszący 1/2 w prawie własności nieruchomości gruntowej (działka nr (...) o pow. 0,005 ha), dla której Sąd Rejonowy w L.V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...) – o wartości 30.761 (trzydzieści tysięcy siedemset sześćdziesiąt jeden) złotych,
 - c. (...) o wartości 17.000 (siedemnaście tysięcy) złotych– stwierdzając, że udziały w opisanym majątku są równe;
2. dokonał podziału majątku wspólnego opisanego w pkt (...) niniejszego postanowienia w ten sposób, że udziały w opisanych tam nieruchomościach przyznał na wyłączną własność uczestnikowi P. M., zaś opisany tam kontener przenośny przyznał na wyłączną własność wnioskodawczynie M. M. (1);
3. zasądził od uczestnika P. M. na rzecz wnioskodawczynie M. M. (1) kwotę 59.784,00 (pięćdziesiąt dziewięć siedemset osiemdziesiąt cztery) złotych - tytułem spłaty udziału w majątku wspólnym opisanym w punkcie (...) postanowienia (połączonej z rozliczeniem nakładów/wydatków) – w terminie trzech miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia - z odsetkami ustawowymi w przypadku opóźnienia w zapłacie; na rachunek bankowy lub w inny sposób wskazany przez Wnioskodawczynie);

4. oddalił wnioszek w pozostałym zakresie;
5. ustalił, że każdy z uczestników postępowania ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie;
6. nakazał ściągnięcie od wnioskodawczyni M. M. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w L. kwotę 1.898 złotych tytułem wydatków w sprawie;
7. nakazał ściągnięcie od uczestnika P. M. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w L. kwotę 1.898,19 złotych tytułem wydatków w sprawie.

Sąd Rejonowy przyjął - uwzględniając zapis art. 43 § 1 krio, według którego oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym - iż wartość udziału każdej ze stron w majątku wspólnym wyniosła odpowiednio po 83.400,50 złotych.

Decydując o sposobie podziału ww. majątku wspólnego sąd oparł się na stosowanym odpowiednio art. 212 § 2 k.c., zgodnie z którym rzecz może być przyznany stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty. Akceptując więc słuszne uprawnienie obu stron do - zgodnego i odpowiadającego regułom prawa - wskazania sposobu podziału ich własności, sąd uznał, że większość majątku wspólnego powinna stać się wyłączną własnością uczestnika, zaś kontener sanitarny należało przyznać wnioskodawczyni - z obowiązkiem stosownej spłaty jej udziału. Zdaniem sądu uczestnik postępowania - z uwagi na swoją sytuację finansową - ma możliwość spłaty udziału wnioskodawczyni a dodatkowo taką właśnie wolę strony jednoznacznie deklarowały w toku postępowania i nie stwierdzono przesłanek prawnych do podważenia tego stanowiska.

Obliczenie należnej wnioskodawczyni spłaty przebiegło wg następującego wzoru: 166.801 zł (łącznie wartość dzielonego majątku) / 2 (rozkład/wielkość udziałów) – 17.000 zł (wartości (...))przypadającego wyłącznie wnioskodawczyni) – 6.616,50 zł (1/2 przypadających na wnioskodawczynię wydatków/nakładów dokonanych ściśle na majątek wspólny przez uczestnika – a wynikających ze spłaty przez tego ostatniego kredytu już po ustaniu wspólności majątkowej, lecz jedynie w zakresie bezspornie przekazanej wnioskodawczyni kwoty 13.233 zł zaspokajającej wcześniejsze obciążenia majątku = 59.784 zł (kwota spłaty).

Orzekając o sposobie płatności kwoty należnej wnioskodawczyni z tytułu spłaty jej udziału, Sąd uznał – z uwagi na ponadprzeciętną sytuację majątkową i zawodową uczestnika, posiadane przez niego możliwości finansowe oraz konsekwencje rozstrzygnięcia - że będzie on w stanie zadośćuczynić tejże spłacie jednorazowo i w rozsądnym terminie trzech miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia w niniejszej sprawie. Podkreślił Sąd Rejonowy, iż uczestnik wskutek orzeczenia pozyskuje do swojego osobistego majątku cenne udziały w nieruchomościach, których wartość znacznie przekracza wysokość zobowiązania, zaś wskazany okres spłaty, z jednej strony, zabezpieczy jego byt finansowy i pozwoli na zgromadzenie koniecznych środków, z drugiej zaś strony, takie rozwiązanie pozwoli wnioskodawczyni na uzyskanie spłaty skumulowanej, a przez to także i dla niej korzystnej.

W zakresie kosztów postępowania Sąd zastosował regułę z art. 520 § 1 k.p.c. uznając, że istotna zbieżność stanowisk stron nie dawała podstaw dla wzajemnych obciążeń. Odnośnie wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w L. (łącznie z tytułu opiniowania: 3.796,38 zł; za wyjątkiem aktualizującej opinii dot. wyceny kontenera sanitarnego) nakazano ich ściągnięcie od każdej ze stron w wysokości po 1/2 tychże (tj. po 1.898,19 zł) - w oparciu o treść art. 83 ust.1 i 2 uksc.

Z takim rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego nie zgodziła się wnioskodawczyni, nie zgodził się z nim też uczestnik postępowania wnosząc apelację.

Wnioskodawczyni M. M. (1) zaskarżyła postanowienie w części tj. co do punktu(...), w jakiej Sąd I instancji oddalił wnioszek o podział majątku w zakresie podziału ruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego, rozliczenia zwrotu podatku za 2009r. w kwocie 5.848 zł oraz w zakresie w jakim oddalił wnioszek o podział majątku wspólnego co do rozliczenia nakładów z majątku wspólnego stron poczynionych na nieruchomość wchodzącą w skład majątku

osobistego uczestnika postępowania położoną w S. oraz na spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w L. przy ul. (...) W. (...). Apelująca zarzuciła postanowieniu naruszenie przepisów prawa procesowego poprzez:

- nierozpoznanie istoty sprawy, w zakresie żądania wnioskodawczyni co do dokonania podziału ruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego, które to żądanie wbrew twierdzeniom Sądu I instancji nie zostało przez nią cofnięte oraz w zakresie żądania co do rozliczenia zwrotu podatku za 2009r. w kwocie 5.848 zł;

- nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy tj. wysokości nakładów poczynionych z majątku wspólnego stron na nieruchomość wchodzącą w skład majątku osobistego uczestnika postępowania położoną w S. oraz na własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w L. przy ul. (...) W. (...);

- naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie dokonania należytego i wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, co doprowadziło do przyjęcia, że nieruchomość położona w S. stanowi osobisty majątek uczestnika postępowania mimo tego, iż zdaniem wnioskodawczyni jej nabycie nastąpiło ze środków pochodzących z majątku wspólnego stron;

- naruszenie art. 227 w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sformułowany na k. 599 akt z uwagi na to, że przeprowadzenie tego dowodu nie jest możliwe z uwagi na brak wskazania rozmiaru nakładów oraz statusu i sposobu wykorzystania wskazanej nieruchomości, podczas, gdy dowód ten został powołany na okoliczność mającą istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty apelująca wniosła o rozpoznanie na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. przez Sąd II Instancji postanowienia Sądu I instancji z dnia 17 czerwca 2015r. oddalającego wniosek wnioskodawczyni o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sformułowany na k. 599 oraz o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 6.11.2015r. pełnomocnik wnioskodawczyni sprecyzował i sprostowała treść apelacji podnosząc, że wnosi apelację w zakresie punktu(...) zaskarżonego postanowienia

Także uczestnik postępowania P. M. zaskarżył postanowienie wydane przez Sąd Rejonowy w L. w części tj. w zakresie punktu (...). Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie:

- art. 207 k.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. w zw. z art. 686 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie żądania przez uczestnika postępowania rozliczenia pobieranych wyłącznie przez wnioskodawczynię pożytków z kontenera sanitarnego w postaci czynszu dzierżawnego, który stanowił współwłasność stron, co było bezsporne zostało również ustalone w postępowaniu przed Sądem I instancji w łącznej kwocie 8.500 zł – z czego 1/2 winna przypaść uczestnikowi postępowania, obniżając tym samym wysokość spłaty na rzecz wnioskodawczyni o kwotę 4.250 zł;

- art. 41 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. zw. z art. 686 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie żądania przez uczestnika postępowania rozliczenia w całości spłaconego wyłącznie przez niego zobowiązania wobec banku (...) z tytułu kredytu gotówkowego z dnia 3 września 2009r. pomimo udowodnienia przez uczestnika postępowania, że zobowiązanie zostało zaciągnięte za zgodą wnioskodawczyni a zatem obciążało majątek wspólny stron oraz, że środki z kredytu przeznaczone zostały na rzecz majątku wspólnego;

- art.233 § 1 k.p.c. w z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 6 k.c. poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów i przyjęcie, że nie zostało udowodnione przez uczestnika postępowania, że całość środków z kredytu gotówkowego z dnia 3 września 2009r. została wykorzystana przez strony wspólnie.

Podnosząc powyższe zarzuty uczestnik postępowania wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zasądzenie od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni kwotę 23.860,06 zł tytułem spłaty udziału w majątku wspólnym opisanym w punkcie (...)postanowienia w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia.

Zarówno wnioskodawczyni jak i uczestnik postępowania wnieśli odpowiedź na apelację strony przeciwnej, wnosząc o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacje obu stron zasługują na częściowe uwzględnienie, prowadzące w pewnym zakresie do zmiany zaskarżonego postanowienia, a w części do jego uchylecia i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu wL.do ponownego rozpoznania.

W pierwszej kolejności wskazać także należało, że mając na uwadze treść art. 382 k.p.c., sąd apelacyjny ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17.04.1998r., II CKN 704/97, OSNC 1998 nr 12, poz. 214). Sąd II instancji nie ogranicza się zatem tylko do kontroli sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania przed sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie. Postępowanie apelacyjne jest przedłużeniem procesu przeprowadzonego przez pierwszą instancję, co oznacza, że nie toczy się on na nowo.

Przechodząc do oceny zarzutów podniesionych przez strony zgodzić się należy z apelującą wnioskodawczynią, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy w zakresie dotyczącym żądania podziału ruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego byłych małżonków M. i nie przeprowadził żadnego postępowania dowodowego w tym zakresie, wobec czego w tej części zaskarżone postanowienie należało uchylić i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w L..

Wnioskodawczyni składając do sądu wniosek o podział majątku wspólnego wskazała, że w skład majątku, którego domaga się podziału wchodzi ruchomości - częściowo znajdujące się w miejscu zamieszkania uczestnika, częściowo w jej mieszkaniu. Wskazała również, że w skład majątku wchodzi również samochód osobowy marki M.. W toku postępowania strony próbowały ugodowo dokonać podziału rzeczy ruchomych, do żadnej ugody w tym zakresie jednak nie doszło. Na rozprawie w dniu 28 stycznia 2015r. wnioskodawczyni wniosła o dokonanie wyceny ruchomości wspólnych wskazując na: wyposażenie 2 łazienek przy ul. (...), meble kuchenne pod zabudową, zmywarkę, pralkę, lodówkę, pochłaniacz, piekarnik, telewizor, wieżę C. T.. Natomiast pismem z dnia 3.02.2015r. pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego na okoliczność ustalenia wartości wspólnych ruchomości stron, według przedłożonego spisu – spis obejmuje 17 pozycji. W kolejnym piśmie wskazano, że wszystkie wymienione składniki - poza wieżą stereo - znajdują się w posiadaniu uczestnika postępowania. Sąd I instancji tego wniosku dowodowego nie rozpoznał. W ocenie Sądu Okręgowego nie sposób przy tym uznać, aby wnioskodawczyni – jak to przyjął Sąd Rejonowy -zrezygnowała z dokonywania ustaleń w przedmiocie majątku ruchomego podlegającego podziałowi, w żadnym razie takich wniosków nie można wysnuć z wypowiedzi pełnomocnika wnioskodawczyni złożonej na rozprawie w dniu 8 czerwca 2015r. – co której to wypowiedzi odsyła sąd I instancji. Wobec powyższego uznać należy, że sąd I instancji nie rozpoznał w tym zakresie wniosku, nie odniósł się do zgłoszonego wniosku dowodowego wobec czego uznać należy, że w tym zakresie nie rozpoznał istoty sprawy wobec czego orzeczenie Sądu Rejonowego w tym zakresie na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. należało uchylić przekazując sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy dotyczącej już tylko podziału majątku w zakresie ruchomości, sąd podejmie działania mające na celu ustalenie składników majątku ruchomego wchodzących w skład majątku wspólnego stron, rozpozna złożony przez wnioskodawczynię wniosek dowodowy dotyczący dopuszczenia dowodu z opinii biegłego i przeprowadzi w tym zakresie stosowne postępowanie. W zależności od stanowiska stron – nie wykluczając możliwość zawarcia przez strony w tym zakresie ugody – podejmie dalsze czynności procesowe.

W ocenie Sądu Okręgowego także podniesiony przez wnioskodawczynię zarzut dotyczący nierozliczenia w podziale majątku kwoty zwróconego podatku od osób fizycznych za rok 2009 zasługuje na uwzględnienie. Pismem z dnia 12 grudnia 2012r. (k.332 akt) wnioskodawczyni wskazała, że kwota otrzymanego przez uczestnika postępowania z Urzędu Skarbowego zwrotu podatku ok. 5.900 zł winna podlegać rozliczeniu w niniejszej sprawie. Zgodnie z treścią pisma Naczelnika Urzędu Skarbowego w L. z dnia 25.01.2013r. (k. 388 akt) nadpłata podatku w kwocie 5.848 zł z tytułu wspólnego rozliczenia podatkowego małżonków M. została zwrócona na rachunek bankowy wskazany przez P. M.. Uczestnik postępowania pismem z dnia 18.01.2013r. (k.349 akt) przyznał, że w dniu 12 marca 2010r. kwota ta wpłynęła na jego konto, gdy małżonkowie byli jeszcze małżeństwem (orzeczenie rozwodu nastąpiło 30.03.2010r.). Uczestnik postępowania twierdził co prawda, że kwota ta została zużyta na potrzeby rodziny - na prawo jazdy dla syna i koszty utrzymania wspólnego mieszkania w L., jednak nie przedstawił na tę okoliczność żadnych dowodów świadczących o takim właśnie przeznaczeniu w/w kwoty. Wobec powyższego uznać należało, że uczestnik sam zadysponował kwotą należną obojgu małżonkom wobec czego winien 1/2 tej kwoty tj. 2.924 zł zwrócić wnioskodawczyni.

Za zasadny należy też uznać zarzut apelacji wywiedzionej przez uczestnika postępowania, sprowadzający się do kwestionowania nieuwzględniania w ostatecznym rozliczeniu, pobieranych wyłącznie przez wnioskodawczynię pożytków z (...), który stanowił współwłasność stron w postaci czynszu dzierżawnego w łącznej kwocie 8.500 zł, z której to kwoty 1/2 winna przypaść uczestnikowi postępowania, obniżając tym samym wysokość spłat na rzecz wnioskodawczyni o kwotę 4250 zł. Słusznie zauważa apelujący uczestnik postępowania, że wnioskodawczyni w piśmie z dnia 26.06.2014r. sama przyznała, że z wynajmu (...) w latach 2010, 2011 i 2012 otrzymała łączną kwotę 8.500 zł. Co prawda wnioskodawczyni w w/w piśmie wskazała również na okoliczność ponoszenia poprzez nią przed sezonem letnim kosztów związanych z uruchomieniem (...), w sezonie na usunięcie awarii a po sezonie na przygotowanie (...) do zimy, jednak M. M. (1) w tym zakresie nie złożyła stosownych wniosków dowodowych, które miałyby świadczyć o takich nakładach faktycznie poniesionych poprzez nią na utrzymanie wspólnego (...) w latach 2010-2012. Wobec powyższego zasadnie uczestnik podnosi, że wnioskodawczyni winna zwrócić mu 1/2 otrzymanego czynszu najmu tj. kwotę 4.250 zł.

Mając na uwadze uwzględnione zarzuty stron, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie w punkcie (...) w ten sposób, że zasądzoną w nim kwotę 59.784 zł obniżył do kwoty 58.458 zł. Uznał bowiem Sąd II instancji, że uczestnik postępowania winien zwrócić wnioskodawczyni 1/2 pobranego zwrotu podatku za 2009r. w kwocie 2.924 zł, a wnioskodawczyni winna zwrócić uczestnikowi 1/2 pobranego czynszu najmu (...) za 2010, 2011 i 2012r. w kwocie 4.250 zł (59.784 zł + 2.924 zł – 4.250 zł = 58.458 zł).

W pozostałym zakresie apelacje wnioskodawczyni i uczestnika postępowania jako bezzasadne należało oddalić.

Na wstępie rozważań w tym zakresie należy stwierdzić, że Sąd I instancji dokonał właściwej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego nie przekraczając ram swobodnej oceny dowodów, o której mowa w art. 233 § 1 k.p.c.

W oparciu o ten materiał dowodowy nie może być wątpliwości co do tego, że uczestnik postępowania w trakcie trwania małżeństwa – za zgodą wnioskodawczyni - zawarł w dniu 3 września 2009r. z Bankiem (...) SA umowę kredytu gotówkowego na kwotę 50.000 złotych. Kredyt winien być spłacony do 3 września 2014r. Nie ma też wątpliwości co do tego, że uczestnik postępowania samodzielnie spłacał w trakcie trwania małżeństwa ten kredyt jak i co do tego, że spłacił go w całości samodzielnie już po ustaniu wspólności majątkowej.

Znane jest Sądowi Okręgowemu stanowisko Sądu Najwyższego z którego wynika, że jeżeli dług zaciągnięty przez jednego z małżonków w czasie trwania wspólności ustawowej został zużyty na majątek wspólny i został spłacony w okresie pomiędzy ustaniem wspólności a podziałem majątku wspólnego, to tak spłacona należność przestaje być długiem i przekształca się w roszczenie o zwrot nakładów na rzecz tego małżonka, który dokonał nakładów (postanowienie Sądu Najwyższego z 5.12.1978r. III CRN 194/78). Także Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 11.03.2010r. ((...) 429/09) stwierdził, że w w/w sytuacji taki dług powinien zostać rozliczony w ramach podziału majątku wspólnego, choć podstawy rozliczenia nie stanowi art. 45 krip.

Zdaniem jednak Sądu Okręgowego rozpoznającego przedmiotową apelację, w oparciu o materiał dowodowy zebrany w sprawie oraz poczynione ustalenia faktyczne uznać należy, że uczestnik postępowania zaciągnął kredyt w czasie, gdy już nie prowadził wspólnego gospodarstwa domowego z żoną, nie wykazał on przy tym w sposób pewny, że zużył ten kredyt na potrzeby majątku wspólnego – oprócz bezspornie przekazanej wnioskodawczyni kwoty 13.233 zł, którą to kwotę Sąd I instancji ujął dokonując rozliczenia majątku stron. To, że wnioskodawczyni wyraziła zgodę na zaciągnięcie przez uczestnika postępowania kredytu nie oznacza bowiem jeszcze tego, że środki pochodzące z tego kredytu rzeczywiście zostały przeznaczone na potrzeby rodziny czy też majątku wspólnego a nie tylko na potrzeby uczestnika, który jak wiadomo w tym okresie posiadał znaczący majątek osobisty, a małżonkowie byli w przededniu sprawy rozwodowej. Zresztą dołączone do odpowiedzi na apelację – a nie kwestionowane przez uczestnika postępowania - kopie pozwu i odpowiedzi na pozew w sprawie rozwodowej potwierdzają okoliczność, że małżonkowie M. rozstali się z początkiem września 2009r. tj. akurat w czasie, gdy uczestnik zaciągał kredyt gotówkowy w wysokości 50.000 zł. Stąd też słusznie Sąd I instancji uznał, aby nie uwzględniać w ogólnym rozliczeniu spłaty tego kredytu przez uczestnika - poza wskazaną wyżej kwotą.

Apelację uczestnika postępowania więc w tym zakresie jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c. należało oddalić.

W kontekście obu apelacji przypomnieć należy zasadę kontrydiktoryjności procesu cywilnego, która oznacza po zmianach dokonanych ustawą z 1 marca 1996 r. o zmianie kodeksu postępowania cywilnego ... (Dz. U. Nr 43, poz. 189), a następnie ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 172, poz. 1804) ciężar dowodzenia, a więc dostarczania w postępowaniu materiału procesowego spoczywa obecnie zasadniczo na stronach i uczestnikach postępowania. Ta zasada procesowa w szerokim zakresie ma również zastosowanie w postępowaniu nieprocesowym dotyczącym podziału majątku wspólnego. W wyniku dokonanych zmian wydatnie zwiększono kontrydiktoryjność postępowania cywilnego. To strony mają dążyć do wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, nie mogą być bierne i liczyć na skorzystanie w dalszym toku postępowania ze środka odwoławczego, w którym zarzucić mogłyby sądowi niewyjaśnienie rzeczywistej treści stosunków faktycznych i prawnych. Wprawdzie sąd nadal może z własnej inicjatywy uzupełnić postępowanie dowodowe, ale nie jest to już jego obowiązkiem oraz nie może już w tym celu prowadzić stosownych dochodzeń. Oznacza to podkreślenie interesu osobistego strony jako siły napędowej toczącego się postępowania i wskazuje na wartość i znaczenie aktywności strony w procesie oraz na konieczność jej maksymalnego wykorzystania przez sąd. Takie stanowisko znajduje uzasadnienie nie tylko w przepisach kodeksu postępowania cywilnego, ale również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który np. w uchwale z dnia 13.09.2000 roku wydanej w sprawie III CZP 34/00 uznał, że radykalne zmiany zapoczątkowane poprzez nowelizację od 1 lipca 1996 roku kodeksu postępowania cywilnego zwiększają kontrydiktoryjność postępowania. Nowy jest też sposób „widzenia powinności stron, których sąd nie ma obowiązku wyręczać ani czynnie wspomagać w realizowaniu założonych przez nie celów procesowych. Tracą na sile argumenty oparte na założeniu, że należy minimalizować wymagania, którym sprostać musi strona prowadząca proces cywilny...” (patrz: OSNC 2001/1/4).

Zdaniem Sądu II instancji apelująca wnioskodawczyni nie zdołała wykazać czy, a jeśli tak jakie, nakłady z majątku wspólnego stron zostały poczynione na nieruchomości stanowiącą majątek osobisty uczestnika postępowania położoną w S. oraz na spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w L. przy ul. (...) (...). W oparciu o materiał dowodowy zebrany w sprawie nie sposób też uznać, że cena zakupu nieruchomości w S. rozłożona na raty została pokryta z majątku wspólnego stron. Przed dniem zawarcia aktu notarialnego dotyczącego zakupu w/ w nieruchomości uczestnik uiszczył na rzecz sprzedającego kwotę 9.660 zł, pozostałą należność w wysokości 38.640 zł uczestnik zobowiązał się uiszczyć w 14 równych rocznych ratach po 2.760 zł, przy czym wiadomym jest, że całość należności została spłacona już do dnia 14.08.2007r. kiedy to uczestnik spłacił jednorazowo kwotę 22.505,40 zł. Wnioskodawczyni nie zdołała natomiast wykazać, że to zła sytuacja uczestnika w dacie dokonywania zakupu w/ w nieruchomości była podstawą rozłożenia należności na raty. Z pisma bowiem O. R. w G. z dnia 23.10.2014r. nieruchomości w S. brak jest wniosku P. M. dotyczącego rozłożenia na raty ceny sprzedaży. Ponadto jak wynika z niekwestionowanych twierdzeń uczestnika postępowania, co miesiąc otrzymywał ekwiwalent za prowadzenie uprawy leśnej w wysokości ok. 2.000 zł (tj. ok. 24.000 zł rocznie), a ponadto od 2007r. rozpoczął sprzedaż nieruchomości –

działek gruntu wydzielonych z nieruchomości w S., już wcześniej tj. w 2006r. otrzymując pewne kwoty tytułem zaliczki na sprzedaż działki.

Ponadto zauważyć należy brak konsekwencji w zarzucie zawartym w punkcie b i c apelacji wnioskodawczyni. W punkcie b wnioskodawczyni zarzuca sądowi niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy tj. wysokości nakładów poczynionych z majątku wspólnego stron na nieruchomość wchodzącą w skład majątku osobistego uczestnika postępowania położoną w S. oraz na spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu w L., natomiast w punkcie c apelująca zarzuca sądowi naruszenie prawa procesowego poprzez zaniechanie dokonania wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego co doprowadziło do przyjęcia, że nieruchomość położona w S. stanowi majątek osobisty uczestnika postępowania mimo tego, że zdaniem wnioskodawczyni jej nabycie nastąpiło ze środków pochodzących z majątku wspólnego stron.

Nie ma natomiast wątpliwości co do tego, że w dniu 6.10.2000r. uczestnik postępowania sprzedał lokal mieszalny, który otrzymał w darowiźnie od rodziców za kwotę 58.000 zł, a jednocześnie co znamienne – wnioskodawczyni złożyła w dniu 23 maja 2001r. oświadczenie, potwierdzone przez notariusza(...) H. C., że jej (...) P. M. kupuje od Skarbu Państwa nieruchomość położoną w S. o pow. 15,78 ha. (k. (...) akt) za pieniądze pochodzące z jego majątku odrębnego. Słuchana w sprawie w/w (...) na okoliczność redagowania umów dotyczących nabycia przedmiotów do majątku osobistego zeznała, że zapis w umowie z dnia 30.05.2001r. stwierdza, że nieruchomość weszła w skład majątku odrębnego (osobistego) uczestnika postępowania. Słuchana natomiast na rozprawie w dniu 26.11.2012r. wnioskodawczyni w charakterze strony dodatkowo zeznała, że po sporządzeniu oświadczenia dotyczącego nabycia nieruchomości w S. wyprowadziła się od uczestnika postępowania – strony zeszyły się po kilku tygodniach. Nie sposób w takiej sytuacji uznać, że wnioskodawczyni wykazała, że nieruchomość nabyta przez uczestnika postępowania w 2001r. położona w S. weszła w skład majątku wspólnego stron.

Brak jest również podstaw do uznania, że Sąd Rejonowy oddalając na rozprawie w dniu 17 czerwca 2015r. wniosek dowodowy wnioskodawczyni dotyczący dopuszczenia dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego na okoliczność ustalenia wysokości dochodów osiągniętych przez uczestnika postępowania w związku z nakładami, podziałem oraz zbywaniem części nieruchomości położonej w S. wg stanu na dzień ustania wspólności majątkowej stron naruszył art. 227 w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. Zasadnie bowiem sąd I instancji uznał, że przeprowadzenie tego dowodu przed ewentualnym wykazaniem rozmiaru i rodzaju nakładów poniesionych z majątku wspólnego na majątek osobisty jest niemożliwe i niecelowe. Wnioskodawczyni w toku postępowania nie zdołała wykazać wielkości tychże nakładów wobec czego dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na wskazane okoliczności byłoby niewykonalne.

Mając na uwadze powyższe na podstawie art. 385 k.p.c., art. 386 § 1 i 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji postanowienia.